

Dail. Algirdas A. Jočys. Fantazija

Jaunojo postmoderno kančios

1.

Jis iš mažens jau mėgo skaityti, telespoksoti, svajoti... Paskui paaiškėjo, kad piešti sekasi, kad literatūros, istorijos nuovoka išsiskiria iš klasiokų būrio. Na, kukliai tariant, pranašesnis. Netrukus kelią rinktis prireikė. Vadyba, informatika - naudinga, įdomu, bet šalia meno. Visgi, kai kas patarė, tai nuėjo į griežtesnę sritį. Nors abejojo, lyg miglotas skausmas dilgčiojo – šešėlis kančios... mat praktiškas nebuvo. O aukštojo bendruomenėj matėsi visko.

Kur kas rečiau negu razinos pyrage tūnojo pamilę savą sritį, dar rečiau – ja užsidegę. O štai tvarkingai susidomėjusių nestigo.

Čia buvo kuopa „Fausto“ Vagnerių, pilni gerų norų jie tikėjosi sužinoti mokslų ir menų paslaptis, kai sužinos – bus menininkai. Palies filosofijos akmenį. O kas apšvies? Tokie patys Vagneriai, tik senstelėję, panirę dulkėse, datose, terminuose, namų ir užsienio blūdinėjimų pakraipėlėse panirę. *Klasifikacija* - rodė jų veikla - štai mokslų viršūnė, vainikas viršum gegnių, meno prasmė ir pabaigtuvės. Paveikslą tai bet kas nupieš prakutęs, bet žinom vien tik mes, kur jį kabinti, kaip liaupsinti. Kartu ir – siaubas, kaip jie bijojo atsilikti! Štai augusių dėdžių, tetų būrelis rimtomis minomis kontempliuoja švinkstančios mėsos gabalą, iš paskutiniųjų gena savo nepaklusnias mintis į filosofines gelmes... Ir būsimasis *post* skausmingai susimąsto – gal taip reikia? Ko reikia man?

Tie, kuriems iš prigimties lengva piešti, pasimeta, sklendo svajose, tėplioja, žiū – prasigeria, išnyksta. Jie – žaliava, jų kailius tenka Vagneriams išdirbti... jei dar lieka materijos. Nelengva tai? Kam gabumai, kai mėšlu tapoma, kai piešia net beždžionės. Kadais klestėjo akademijos, taisyklės kalė kantrūs mokiniai, kol *postpostavant* nušvito... laisvė! Pagaliau! Bet... lyg po sąjūdžio, gangreit apsižiūrėta – kas iš tos laisvės, jei turto, grobio, temų rašliavai nebus... Ir išdavė postmenai savo kredo: **menas yra bet kas, bet kam jis lygus - viskas menas**. Tad ir pagirkim viską, ką bet kas pakiš – taip priderėtų veikti?

Ėhė. O šitai paskelbus – ką po pusmečio rašyti? Ir užvaldė praktikus ir kritikus liga - žadės priimt bet ką, o nepriims bet ko, kas ne kaip jie galvoja... Ak, begalybe prieštaravimų!

Jaunam idealistui vėl kančia. Štai, regis, aukščiausia viršūnė seniai jau pasiekta – **KONCEPTUALIZMAS**. Žvelk tik – kiek žodelių šios svaigios šaknies! Betgi šis efemerioj

ištirpstantis tyriausių bekūnių idėjų menas, kaip taisyklė, apsireiškia itin tirštos materijos luitais. Tuo pačiu – jisai šonu nuslysta pas mielą sesę abstrakciją.

J. B. Hudson. Debesų rankos / Cloud Hands, 1994. O gražu, kol ne per daug. Gintaro Karoso nuotrauka.

2.

Mat gimta akademijos iš kito galo. Prikurta keverziškos prasmės terminų, jų mokomi studentai, išmokę jais žongliuoti priimami į pašvęstųjų tarpą, tada jau visa kariauna darbuojasi, dangstydamą juokingų sąvokų draiskalais apdribusią savo duondavio – post – nuogybę. Tai gal pritapti, išmokti tuos žodelius – mąsto jaunas. – Kas paneigtų ir kaip, kad gili daugiasluoksnė filosofija glūdi mėšlo krūvelėje – puikioje jausminėje – jutiminėje metaforoje. Reikia tik pastebėti, sekti virsmo variantiškumo interaktyvią dinamiką, išmąstyti virtualiai besąryšinius ryšius, - svarsto ir auga neofitas. – Blogiau nebus, vaidinsiu, kad ir aš girtas kaip visi, – jis mąsto. – Jei klestėti veržiuos, man būtina išvengti lokaliais ir alokaliais atvejais lietuviško šiuolaikinio meno isteblišmento alternatyvos anegzistavimo generuojamo siaubo. Pats įsikūnijęs superkonformizmo imperatyvo elitistiniu modusu, per ironiją, sarkazmą, nihilistą eksperimento bekompromisiškumą itin stimuliuodamas tradicinius dirgiklius – išlaisvinsiu spiegiančias vulgus mases į neregėtus traumatiškai autentiškus potyrius. Kas paneigs galimybę, kad spiegs jie, rankas tiesdami į mane! Ak kančia. Laikas grįžti tikrovėn.

3.

Čia parodėme galimybę jaunimui dar sykį išsimaudyti švaraus postmoderno kloakoje (ne klaida, o grynas post). Neaišku kiek tų sykių liko. Postpost silpsta, skaidosi be galo, menki reiškinieliai keliami į šviesą nudžiūsta. Kodus jau išmokusiam – vėl kančia. Dabar kritikai iš kailio neriasi išknisdami naujoves. Lyg naujumas – tikslas ir panacėja. Vakar išrastas šiuolaikinis ir – kontra – naujųjų medijų menas, supraskim – tai daiktai visai skirtingi. Jei patys geruoju nesiskirs, išskirsim manipuliudami skalpeliu DIMENSIJA, pasaulis pilnas dimensijų, chaose siautėja daugialypumo logika. Bet ir tai jau spėjo pasenti.

Tad – pirmyn, naujų ŽODELIŲ kūrėjai. Nors, naujų nė nereikia, senuosius pritaikius eisis net sklandžiau. Tarkim, sociologijoje žodelis runkelis, filosofijoje rizoma – ir išaiškinta pusė tos srities realybės... Turinys nesvarbu, kosmetiniais sumetimais galima jį loginti, matematinti, delogizuoti, galima ir tais pačiais plepalais naujai apraizgyti.

Visi mes lietuviai, – aiškinosi traktierijų runkeliai, – dar ir kaip mes gabūs.

Roberto Antinio skulptūra "Puskalnis", vėliau apipilta žemėmis ir apželdinta žole. Šarūno Mažeikos nuotrauka.

Apskritai, 2 ir 3x post įgriso, daugel menininkų nusiplauna blūdus. Vilniaus „Vamzdis“ dar kėlė atgarsį, tad buvo reikšmingas. O jau Antinio vamzdynas atrodo – epigonų epigonas, postmaniera.

Vaikine, liūdnas Vitgenšteinas tau sufleruoja iš žodžių debesies:
– Būk vyras, susirask enciklopedijoj Sokratą.

Pastaba:

„Kančių“ 2. dalis yra dabartinių filosofijos ir meno madų įtakoje paplitusios kritikų, mokovų, mokinių – studentų kalbėsenos ironiška parodija. Jei kas kanda šitą apelsiną nenulupęs žievės – neišvengiami neadekvatūs vaisiaus reikšmei skonio įspūdžiai. Kebloka raiška šiuo atveju tik padeda parodijai. Didis sklandumas skatintų praslysti.

Vaizduotė ir Vitgenšteinas

. Vitgenšteinas apibrėžia:

Filosofija yra „kova su mūsų proto užbūrimu kalbos priemonėmis“.
Filosofijos tikslas – „parodyti musei, kaip išlįsti iš butelio“.

Jo apibrėžimai yra daliniai atvejai visa apimančių apibrėžimų:

Filosofija yra pusrutulių harmonizavimas.
Filosofijos tikslas ir svarbiausias klausimas – skirti šūdą nuo bandelės.

. Ir Vitgenšteino kova su burtais, ir proto galimybių harmonizavimas išryškina ypatingą vaizduotės reikšmę tikslams ir procesams.

Lengva pajusti pirmojo Vitgenšteino sakinio ribotumą – perdėtą dėmesį kairiojo pusrutulio nuopelnams. Ir Gilles Deleuze regis neranda spragos iš kairiojo nelaisvės – Vitgenšteinas pataršytą tą postscholastą su jo amžiais gyvomis universalijom. Ten pat gal patsai apsižiūrėtų, kad šalia kalbos gyvuoja dar toksai kapitalizmas. Sprendimas – visų sapiens įrenginių harmonija, pirmiausia tu – po kiaušo stogu. Harmonizuojant ir iškyla visu grožiu ketvirtoji apibrėžimų eilutė! Ir daug kas aiškėja tiesiog po gyvenimą pasižvalgius.

Vilkas antai – puikiausiai tvarko asmens ir šeimos reikalus be? kalbos lygio priemonių. Galime vaizduotis, kaip mąsto jis vaizduote. Jo asmenybė, pajautos, gyvenimo džiaugsmas nesiskiria nuo h sapiens, – tą galima pajusti bendraujant su nuoširdžiais šunimis, rezervuotesniais ambicingais katinais. Arba bitėmis. O dažnai nebejaučiame savo asmenybės pagrindo tapatybės su broliais – žemės gyviais. Kurie alksta, trokšta... ryja vienas kitą lygiai kaip mes.

Bitės – evoliucijos akligatvyje? Nesulauksim bitės sapiens? Gal. O mes – ne akligatvyje? Ar turime tūkstantį tūkstantmečių, kad išties apturėtume išminties, ar spėsime dar atskirti šūdą nuo bandelės?

Šiaip ar taip, dėmesys vaizduotei – išganingas posūkis. Po tų įgrisusių jau „post“ ir 3x „post“ norėtusi žinoti, kas už posūkio. Nors trauk į Delfus. Nors – kam?

Miela sena nesenstanti tetulė dialektika geba išburti, leidžia skonėtis iš anksto – gims neverbalinės epistemologijos madų laikai. Kiek pasipils krypčių kryptelių, džiugins ir įdomūs, ir nenuspėti pagalvojimai.

Tai dėkui, Tetulyte. Vėl nenuilsdami bandysim kept bandelę.

O mes apie brolybę pavasarį pasišnekėjom – Algmar, Edita Södergran ir pora katinų:

Pavasario skaitinys

*Katine, man dainuoji
Kaip mielajai,
Kaip Editai kadai?
Šiltas kailis sausas ant tirpstančio
Sniego nuo vasarų laimės,
O sūrio troškimas tavasis
Toks žemiškas,
Snieginas saulėtas auksinas katine,
Sniego vanduo tuščio skonio!
Tyroj ateity
Derėtų atrast laimės kailį nedirtą,
Naujos nedėvėtos nežinomos,
Katine,
Laimės,
Kur pildosi pametant kailį
Jaunesniems už jaunąją mergę tą,
Laimės,
Kad sūrintų palašą gėlą.*